Valtuustoaloite 17.3.2025 / Jämsää ja sivutaajamia kehitettävä tasapuolisesti - kyläkoulut säilytettävä (Pekka Kataja + 13 allekirjoittajaa)

Khall 9.11.2026 § 233

Valmistelijat:
- sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen p. 0400 542 062 (sivistyslautakunnan osuus)
- kaavoitusinsinööri Rainer Nyholm p. 040 838 0122 (kaupunginhallituksen osuus)
- kaupunkiympäristöjohtaja Anna-Liisa Juurinen, puh. 040 747 7736 (kaupunkiympäristölautakunnan osuus)

Pekka Kataja ja 13 allekirjoittajaa on 17.3.2025 jättänyt otsikon mukaisen valtuustoaloitteen. Valtuustoaloitteeseen vastaaminen on delegoitu kaupunginhallituksessa 24.3.2025 § 102 yhteisesti elinvoima- ja sivistystoimialalle. Valtuusto on päättänyt kokouksessaan 5.5.2025 § 14 elinvoimatoimintojen uudelleenorganisoinnista, mistä johtuen aloitteeseen vastaaminen on viivästynyt.

Valtuustoaloitteessa Pekka Kataja ja 13 allekirjoittajaa esittää, että:
1) Kyläkoulut on säilytettävä ja jatkuva keskustelu niiden alasajosta on lopetettava
2) Kyläkoulujen lakkauttamiselle ei saa asettaa mitään tiukkaa oppilasrajaa. Aiemmat oppilasrajapäätökset on poistettava.
3) Kaavoituksella on entistä enemmän turvattava kylien elinvoimaa ja kehittämismahdollisuuksia.
4) Kylien vähentyneet palvelut on säilytettävä

Toimialojen tehtäväjaosta johtuen
- sivistyslautakunta on antanut vastauksen aloitteen kohtiin 1-2,
- kaupunginhallitus antaa vastauksen aloitteen kohtaan 3. ja
- kaupunkiympäristölautakunta on antanut vastauksen kohtaan 4

Sivistyslautakunnan vastaus 24.9.2026 § 105:

<u>1) Kyläkoulut on säilytettävä ja jatkuva keskustelu niiden alasajosta on lopetettava</u>

Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Jämsän kaupungissa kaupunginvaltuusto päättää kouluverkon laajuudesta ja siihen laajuuteen kaupunginvaltuusto varat osoittaa. Kaupunginvaltuusto päättää kyläkoulujen säilyttämisestä tai niiden lakkauttamisesta.

Perustuslain (731/1999) 12 §:ssä säädetään sananvapaudesta. Siihen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Jämsän kaupungin tulee noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Aloitteessa esitettyä keskustelun rajoittamista tai lopettamista koskevaa päätöstä ei kaupunki näin ollen voi tehdä.

Kunnan toimintaa ohjaa kuntalain (410/2015) 90 §:n mukainen hallintosääntö. Jämsän kaupungin hallintosäännön 129-131 §:ssä säädetään valtuuttujen aloiteoikeudesta, kirjallisen kysymyksen esittämisestä kunnanhallitukselle ja kyselytunnista. Valtuustoaloitteessa ehdotettu menettelytapa rajoittaisi näitä oikeuksia ja olisi ristiriidassa kaupunginvaltuuston hyväksymän hallintosäännön kanssa.

2) Kyläkoulujen lakkauttamiselle ei saa asettaa mitään tiukkaa oppilasrajaa. Aiemmat oppilasrajapäätökset on poistettava

Aloitteessa oppilasrajan poistamista perustellaan kyläkoulujen säilyttämisellä. Aiemmin todetusti kaupunginvaltuusto päättää koulun perustamisen ja lakkauttamisen, ja täten myös oppilasmäärärajaohjeet.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 17.8.2026 § 34 päättänyt, että Juokslahden, Koskenpään ja Länkipohjan koulujen lakkauttamisprosessin aloittamisesta annetusta oppilasmäärärajaohjeesta luovutaan 1.9.2026 alkaen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi äänestyksen jälkeen kokouksessa tehdyn toimenpidealoitteen: ”Oppilasmäärärajan ohjeesta luovuttaessa kaupunginhallituksen tulee arvioida ja ratkaista pienten koulujen lakkautusprosessin käynnistäminen kaupungin taloustilanteesta johtuen. Myös oppilasennuste otetaan huomioon. Kaupunginhallitus antaa yksityiskohtaisempaa ohjetta asiasta.” Markos Koskinen jätti päätökseen eriävän mielipiteen.

Kaupunginhallituksen vastaus 9.11.2026:

3) Kaavoituksella on entistä enemmän turvattava kylien elinvoimaa ja kehittämismahdollisuuksia

Kaavoituksen tarkoituksena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä.

Kaavoituksella yhteensovitetaan erilaisia maankäyttötarpeita, kuten asumista, elinkeinoelämää, liikennettä, virkistystä ja luonnonsuojelua.

Kaavoituksen käynnistämiselle pitää aina olla joku tunnistettu tarve. Tämä asia korostuu entisestään Jämsän kaltaisessa pinta-alaltaan laajassa kunnassa, jossa on useampi taajama ja kyläalue. Kaavoituksen resurssit kannattaa kohdentaa sellaisille alueille ja sellaisiin hankkeisiin, joiden osalta on arvioitu, että on tapahtumassa kehitystä jossain muodossa niin kuin esim. rakentamista.

Jämsän kaupungin kaavoituksen kanta on, että tällä hetkellä ja lähivuosina kannattaa kohdentaa kaavoituksen resurssit Jämsänkosken, Seppolan ja

Himoksen alueiden maankäytön suunnitteluhankkeisiin. Näiden lisäksi on tunnistettu, että Hallin taajamaan kannattaa kohdentaa erityishuomiota. Varmistamalla että edellä mainitut alueet kehittyvät ja luodaan esim. nykyisille ja uusille yrityksille maankäytölliset edellytykset toimia ja kehittää toimintaansa voi tämä heijastua myös pidemmällä aikavälillä kylien elinvoiman säilymiseen ja vahvistumiseen.

Tiettyjen taajamien ja alueiden painottaminen kaavoituksen osalta ei kuitenkaan tarkoita kylien merkityksen väheksymistä, sillä elinvoimaiset maaseutualueet ovat olennainen osa kaupungin kokonaisvaltaista vetovoimaa. Kaavoitushankkeiden käynnistämistä arvioidaan myös kyläalueilla, kun niille syntyy selkeä ja tunnistettu tarve, kuten esim. konkreettinen asumisen tai elinkeinotoiminnan investointihanke.

Kaupunkiympäristölautakunnan vastaus 24.9.2026 § 96:

4) <u>Kylien vähentyneet palvelut on säilytettävä</u>

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kyläalueiden vähentyneet palvelut tulee säilyttää. Kaupunkiympäristötoimi pitää tärkeänä kyläalueiden elinvoimaisuutta ja sitä, että palvelut ovat kuntalaisten saavutettavissa koko kaupungin alueella. Palveluverkon suunnittelussa on kuitenkin otettava huomioon kaupungin lakisääteiset velvoitteet, taloudelliset edellytykset sekä palveluiden todellinen käyttö.

Kaupunkiympäristötoimen ylläpitämät tilat, liikuntapaikat ja muu palveluverkko ovat kiinteässä yhteydessä kaupungin muihin palveluihin. Toimiala ei lähtökohtaisesti järjestä palveluita itsenäisesti, vaan sen ylläpitämät kohteet palvelevat kaupungin järjestämää toimintaa. Esimerkiksi koulujen liikuntatilojen ja lähiliikuntapaikkojen ylläpito perustuu siihen, että kaupungilla on velvollisuus järjestää perusopetusta ja siihen liittyvää koululiikuntaa. Lakisääteisten palveluiden toteuttaminen ohjaa siten myös kaupunkiympäristö- toimialan resurssien kohdentamista.

Kaupungin taloudellinen tilanne vaikuttaa väistämättä palveluverkon laajuuteen ja ylläpidettävien kohteiden määrään. Talouden tasapainottaminen edellyttää jatkuvaa palvelujen, tilojen ja infrastruktuurin käytön arviointia sekä resurssien kohdentamista sinne, missä niiden vaikuttavuus on suurin. Kaupungilla ei ole mahdollisuutta ylläpitää kaikkia palveluita tai tiloja nykyisessä laajuudessaan, mikäli niiden käyttöaste on vähäinen eikä ylläpidolle ole toiminnallisia tai lakisääteisiä perusteita.

Palveluverkon kehittämiseen vaikuttavat myös käyttäjämäärien muutokset ja laajemmat yhteiskunnalliset kehityssuunnat. Väestörakenteen muutokset, ikäluokkien pienentyminen, muuttoliike sekä palvelujen digitalisoituminen muuttavat palveluiden kysyntää eri alueilla. Kaupunkiympäristötoimen on käytettävä käytettävissä olevat resurssit tarkoituksenmukaisesti ja vastattava muuttuvaan palvelutarpeeseen. Tämä voi merkitä joidenkin palveluiden tai tilojen keskittämistä alueille,

joissa käyttäjämäärät ovat suuremmat tai joissa palvelujen saavutettavuus voidaan turvata kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaupunkiympäristötoimi arvioi palveluverkkoa jatkuvasti osana talouden ja toiminnan suunnittelua. Arvioinnissa huomioidaan lakisääteiset velvoitteet, palvelujen käyttäjämäärät, kustannusvaikutukset, kuntalaisten palvelutarpeet sekä kaupungin strategiset tavoitteet. Kyläalueiden elinvoimaa pyritään tukemaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa, mutta yksittäisten palveluiden tai tilojen säilyttämistä ei voida ratkaista erillään kokonaisuudesta ja taloudellisista reunaehdoista.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 28 / kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta

Ehdotus

Kaupunginjohtaja Jori Reijula

Kaupunginhallitus antaa seliteosan mukaisen vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se toteaa valtuustoaloitteen johdosta annetun selvityksen riittäväksi.

Aloite on loppuun käsitelty.

Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kvalt 16.11.2026
735/00.01.02/2026

Päätös